

בעניני אהל - שיעור 91

I. One should refrain from opening a carriage hood, table umbrella or awning unless it is already opened a $3\frac{3}{4}$ inches.

- (א) עיינן ספר שערים מצויינים בהלכה (פ - ט"ה) שהביא שו"ת נודע ביהודה (תניח ל) דאם פתח המטריה בשבת חוששני מאיסור סקילה ואם ערכו מאתמול אסור משום מראית העין. ושו"ת חתם סופר (ט"ז) כתב דאין כאן איסור דאורייתא וע"י גוי מותר. וחזון איש (ל"ז - ו) כתב דאין כאן חשש אוהל אלא שאסור משום עובדין דחול וגורם פירצה לחילול שבת וזה יותר חמור מאיסור פרטי ליחיד. ושו"ת מחנה חיים כתב נמי ברופא ישראל שהוצרך לחולה לכפר הסמוך ביותר טוב לנסוע בעגלה וידעו הרואים שנוסע לחולה מליך ברגליו ועליו המטריה בשעת הגשמים דיתן מכשול לפני הרואים שהותר הדבר והאתרונים החמירו בזה דמכשולים באים מזה.
- (ב) עיינן שו"ת נודע ביהודה (תניח ל) שיש כמה טעמים לאסור המטריה
1. אין דומה לכסא של פרקים (שט"ו - ה) ששם אינו מתכוין לאהל ולכן דוקא שם מועיל ציריים. אבל במטריה מכוין לאהל וזה כרא"ש (צ"ה ד - י"ח) וזה מתרץ קשה ממת (שצ"ט מ"ג).
 2. אין דומה לטלית כפולה (שט"ו - י) משום שאנו פסקינן כמג"א אליבא דרי"ף ורמב"ם דדוקא שאין בו אוהל טפח.
 3. ולא דמי להעמיד החופה שהיתר המג"א כי זה דרך כבוד ולא להגן.
 4. ולא דמי לציריים בגג הסוכה (תרכ"ו - ג צ"מ"ח) ששם הגג מחובר לבית והגג כמו דלת ובטל לבית אבל מטריה עושה את כולה.
 5. אין דומה למטה זקופה ששם אין עושה לא גג ומחיצות.
 6. ודומה לסיאנא (ש"ה - ט) לדעת האוסרים אבל אם עשה המטריה מע"ש וכבר הוא אוהל בכל מקום שהוא. ולכן כשמניחו על ראשו אינו עושה אוהל חדש ולמה זה דומה להולך בשבת ועומד תחת אוהל ולא דמי לסיאנא לדעת האוסרים שהוא יוציא מן הבגד ויעשהו כמו אוהל.
- (ג) עיינן שו"ת חתם סופר (ט"ז) למקל ע"י נכרי (ל) דבנין לשעה לא הוה בנין (ירושלמי כלל גדול מחלוקת שם ושצ"ל"ח) שהיו נוסעים וחונים על פי הדיבור ובנין לשעה לא הוה בנין (כ) ולא מצינו במשכן שיהיה אדם מאהיל על עצמו וכל שכן שהוא הולך (ל) אין אוהל מן התורה אלא במחיצות שהגיע לארץ (כ) וזה דומה לטלית כפולה. ועל ידי גוי ודאי מותר. ולא כנודה ביהודה.
- (ד) ועיינן כלכלת שבת שמתיר משום שהוא דומה לטלית כפולה במשיחה. וגם דומה למטה זקופה. ואין להקשות מכובע שאנו פסקינן כרש"י. ועוד שאפילו הוא איסור דרבנן יש להתיר משום (ל) שמצטער מגשמים (כ) שיש הפסיד בגדים (כתובות ס.) (ל) וגם יש התיר של כבוד הבריות (ט"ז - ח)
- (ה) ועיינן חזו"א (ל"ז - ו) דפתחת המטריה דינו ממש כדין כסא טרסקל ובלא אושא מילתא כגון בעגלות של תינוקות מותר.
- (ו) ועיינן שו"ת ברית עולם (אהל חות י"ד) דאפילו אם יש כפתור בעגלות של תינוקות שלפעמים מפרקים הכיסוי מותר לחברה ולמותחה בשבת.
- (ז) ועיינן שו"ת שרגא המאיר (ג - ל"ז) רק אם עושה מעשה חדש מיקרי אוהל עראי שהוא כעין בנין חדש אבל אם כבר נעשה האהל עם מעמידין רק שמקופל מותר להרחיבו שאינו מחדש חיבור אוהל לדפנות של האוהל.
- (ח) ועיינן שו"ת אג"מ (ד - ק"ה - ג) ובדבר למתוח האהל הקבוע בעגלות תינוקות שהחזון איש התיר יש לפקפק בדבריו ולכן יש להחמיר בלא פריסת טפח מערב שבת. וקשה מרמ"א (תרכ"ו - ג) דסגירת גג הסוכה בציריים מותר. ועיינן כלכלת שבת גג סוכה כבר עשוי אבל במטריה שדוחק מלמטה עושה אוהל חדש.

(ט) עיינן ספר קצות השלחן (ק"כ - ח) אע"פ שהגג מחובר להעגלה אינו דומה לכסא של פרקים (folding chairs) שמותר לפתחו בשבת דהתם עיקר ההיתר מפני שאינו מכויץ לעשות אוהל אבל כאן דכונתו להאהיל ולהגן על התינוק אסור.

(י) ועיינן שו"ת שבט הלוי (ג"ד) בענין מכסה הפלסטי שמכסים בו עגלת תינוק להגן מפני הגשמים לא התירו חז"ל רק בהיה הטפח פתוח מערב שבת.

(יא) ועיינן ספר ילקוט יוסף (דף תקל"ה) שהביא האוסרים והמתירים והוא נוטה להחמיר כדעת אביו.

(יב) עיינן שש"כ (כ"ד - ג"ה) שהביא דעת הגרש"ז אויערבך לאיסור ודומה לבית המקפל בציריים שודאי אסור להקים.

II. It is permissible to place a net on a crib, playpen, or carriage on שבת.

שמירת שבת (כ"ד - ל"ו) בשם הגרש"זא דכל שהרווחים הם פרוץ מרובה על העומד אין עליו שם אהל ועיינן בדרכי משה (תק"ז-ז) בשם הרא"ש דלא אמרינן לבוד להחמיר. ועיינן במג"א (תק"ז - ח) שחולק על הד"מ.

III. It is permissible to hold paper or plastic over ones head to protect oneself from the rain in a רשות היחיד.

(א) עיינן ספר תהילה לדוד (שט"ו - ט) דמה שאוחזין בידיים לא מיקרי אהל אף במתכוין לאהל. ושאיני מטריה שנעשה אוהל קודם וגם אחר ירידתו מידו ולכן פלאסטיק שבידו שמונח על ראשו בעת הגשם מותר.

(ב) מנחת שבת (פ - ס"ק רכ"ד) דמה שאוחזין בידיים לא מיקרי אהל אף במתכוין לאהל. לכן נוהגין לפרוס טלית בשמחת תורה בשעת קריאת חתן בראשית. אבל יש לחלק שבשמחת תורה דזה רק דרך כבוד ולא משום צל. ועיינן ספר ילקוט יוסף (דף תקל"ז) ועיינן עוד שו"ע (שט"ו - י"ג) וצע"ג. ועוד צ"ע מ' (שנת מ"ג) מת המוטל בחמה.

IV. Placing an extension board (leaf) in a table is permissible.

שמירת שבת (כ"ד - ע"ט) דאינו אלא כמוסיף על אוהל עראי דשרינן וגם אין כאן מחיצות.

V. It is permissible to cover cake with a cover that has walls.

(א) עיינן שיעור 90 ועיינן עוד ילקוט יוסף (דף תקל"ח - כ) לענין כפיית כלי על דבר מאכל. הנה (שנת קל"ח) שרינן להחזיר מטה זקופה וליישבה על רגליה ואף שעושה אהל ומשתמש באויר שתחתיה מ"מ כיון שאינו עושה מחיצות שהרי המטה מחוברת עם רגליה לא דמי לעשיית אהל שהרי הדפנות כבר עשויות ואינו עושה מחיצות וגג רק מעמיד ומהפך הכלי כדוגמות מטה ואמנם תיבה גדולה המחזקת ארבעים סאה כתב בא"א (סק"ח) דאסור משום דהוי אהל חשוב ולא דמי לכלי דמותר. אבל ע"ע תהילה לדוד (שט"ו - י) ועיינן שש"כ (כ"ד - ע"ז) בשם הגרש"זא דהפיכת חבית אין משום עשיית אוהל משום שצריך להרים אותה מהקרקע להשתמש במקום שמתחתיה משא"כ אם מניח דף ע"פ החבית כי אז הוה ליה כפתח וחשיב כאוהל הראוי לשימוש.

(ב) ועיינן ערוך השלחן (שט"ו - ז - י"ג) שהביא הרא"ש (פרק ד' זכיה י"ב) דדבר שכונת האדם לעשות לאהל והיינו לצל א"צ לכל תנאים אלו כיון שתחלת עשייתו לאהל אסור. לכן אין צריך מחיצות ולשמש באויר תחתיו ולכן מת המוטל בחמה אין צריך שימוש באויר תחתיו מה שאין כן בגיגית של שמן ומטה ושלחן וכיסוי על האוכלין צריך להשתמש באויר תחתיו. ועה"ש (י) הביא כלל זה גם ט"ז (ד) בשם הר"ן.